

Temat: **Jak prowadzić dyskusję**

1. Przeczytaj tekst i odpowiedz w zeszycie na podane pod nim pytania.

Powinniśmy znać różnicę pomiędzy dobrze i źle prowadzoną dyskusją. W dobrze prowadzonym sporze przedstawia się stanowiska uczestników, pozwala zaprezentować ich punkt widzenia, co owocuje podjęciem i zrozumieniem decyzji, bez wdeptywania innych w ziemię.

Dlaczego się sprzeczamy? [...] Ponieważ stale stoimy wobec konieczności podejmowania decyzji. Ale żeby podejmować właściwe decyzje, niezbędne jest przeanalizowanie zagadnienia oraz istotnych argumentów i opinii.

Spór daje stronom okazję do zbadania i wysondowania swoich stanowisk i tez. Tocząc spór, mamy szansę poznać dokładnie poglądy oponenta. Plastikowe torby na zakupy powinny zostać zakazane? Dlaczego? Jakie prawa tu zadziałają? Kto na tym straci, a kto zyska? Czy jest jakieś alternatywne rozwiązanie? Co spowodowało tę potrzebę? Jakie będą konsekwencje utrzymania tych toreb?

Gdy prowadzisz spór, wcale nie musisz się nie zgadzać z jakimś stanowiskiem, aby je zaatakować. Możesz jedynie chcieć zbadać lub wypróbować przedstawione idee. A więc jednym z głównych powodów prowadzenia sporu jest chęć poznania, zbadania, wysondowania i sprawdzenia poglądów lub punktów widzenia.

Michael A. Gilbert [majkel ej], *Jak wygrać spór* (fragmenty), przełożył Sławomir Kędziński

- 1) W jakim celu dyskutujemy?
- 2) Co pozytywnego daje nam spór?
- 3) Dlaczego czasami z kimś dyskutujemy, mimo że tak naprawdę się z nim zgadzamy?
- 4) Na czym polega dobrze prowadzona dyskusja?

2. Przeczytaj informacje na temat dyskusji. Przepisz je do zeszytu.

Dyskusja jest to rodzaj rozmowy, podczas której dochodzi do wymiany poglądów na określony temat. Uczestniczą w niej przynajmniej dwie strony, które prowadzą spór zgodnie z pewnymi regułami. Celem dyskusji jest przekonanie drugiej strony do swojego stanowiska (**tezy**) za pomocą odpowiednio dobranych **argumentów**, np.

Pan J.: W telewizji jest za dużo przemocy, to ma zły wpływ na dzieci.

Pan A.: Nie sądzę, takie filmy są nadawane po 23 i mają odpowiednie oznaczenia.

Argumentów używa się po to, by uzasadnić własne stanowisko lub by podważyć cudze twierdzenia, np. *Pan J.: Rodzice nie są w stanie dopilnować dzieci, które po kryjomu oglądają takie filmy.*

Argument skierowany przeciwko czyjemuś argumentowi to **kontrargument**, np. *Pan A.: To nie wina telewizji, lecz rodziców, którzy nie zajmują się swoimi dziećmi i nie zwracają uwagi na to, co one robią.*

3. Wykonaj poniższe ćwiczenia:

1. Przeczytaj zapis dyskusji i uporządkuj argumenty, które w niej padają, na te za i przeciw.

Magda: Moim zdaniem młodzi ludzie poświęcają za dużo czasu na gry komputerowe. Zamiast siedzieć przed monitorem mogliby robić inne, bardziej pożyteczne rzeczy.

Jacek: A ja uważam, że gry są wartościowe. Pozwalają na przykład zdobyć wiedzę z zakresu geografii czy historii.

Rafał: Sądzę, że Magda ma rację. Lepiej spędzić czas na boisku. Bieganie za piłką jest zdrowsze niż kilkugodzinne wpatrywanie się w ekran.

Jacek: Myślę, że jedno nie wyklucza drugiego. Gry rozwijają wyobraźnię i poprawiają pracę mózgu.

Monika: Zgadzam się z Jackiem. Ostatnio czytałam artykuł, z którego wynikało, że gry wpływają pozytywnie na wzrok, koncentrację i wielozadaniowość. Gry sieciowe uczą współpracy, a strategiczne – planowania. To umiejętności, które mogą przydać się w dorosłym życiu.

Magda: No dobrze, przekonaliście mnie, że gry mają też dobre strony. Ale przyznacie chyba, że nie powinny wypełniać całego wolnego czasu?

Jacek: To prawda. Warto znać umiar i znaleźć chwilę na dobrą książkę, wyjście do kina lub teatru albo spotkanie z przyjaciółmi.

2. Zapisz w zeszycie trzy argumenty przemawiające za tezą: „W dyskusji najgorszym doradcą są emocje”.

3. Ułóż w zeszycie odpowiedni kontrargument.

Teza: *Hipermarkety są potrzebne.*

Argument: *Ceny w tych sklepach są niższe, więc mniej wydajemy na zakupy.*

4. Przeczytaj poniższe informacje i zastosuj je podczas dyskusji:

Podczas dyskusji należy:

- uważnie słuchać swojego rozmówcy i starać się zrozumieć jego racje;
- zawsze krytykować argumenty, a nie samą tezę;
- nie traktować swojego stanowiska osobiście – dyskusja to rodzaj gry, a nie bitwa;
- skoncentrować się na temacie i nie dać się sprowokować.

Nieuczciwe chwytów stosowane w dyskusji:

- zmiana tematu sporu na taki, który nie odpowiada rozmówcy;
- zbytnie uogólnianie – gdy wyciągnie się ogólny wniosek z wypowiedzi oponenta, łatwiej ją skrytykować;
- nieodnoszenie się do tezy, lecz wykazywanie, że rozmówca zawsze się mylił, więc myli się i tym razem;
- stosowanie pozornie prawdziwych argumentów, w których ukryty jest błąd logiczny (takie argumenty nazywa się sofizmatami);
- używanie argumentów odnoszących się bezpośrednio do oponenta – obrażanie, wyszydzanie, naśmiewanie się;
- wyprowadzenie rozmówcy z równowagi – łatwiej go wówczas zaatakować.

5. Wykonaj dalej poniższe ćwiczenia:

4. W podanych dialogach wskaż nieuczciwe chwyt. Wyjaśnij, na czym one polegają.

– Kup amerykański samochód, gdyż amerykańska gospodarka jest największa na świecie, a amerykańskie firmy są najlepiej zarządzane.

– Ale czy to znaczy, że amerykańskie samochody są najlepsze?

– Moim zdaniem nauczyciele nie powinni zadawać prac domowych.

– Jeszcze niedawno proponowałeś, żeby wydłużyć wakacje do trzech miesięcy i skrócić lekcje do trzydziestu minut.

– Powinniśmy bardziej dbać o przyrodę i w związku z tym ograniczyć emisję spalin oraz nie wycinać lasów pod budowę dróg.

– Jesteś jednym z tych nawiedzonych ekologów, którzy chcieliby, żebyśmy żyli w puszczy, nosili skóry i odżywiali się korzonkami? Myślałem, że jesteś mądrzejszy.

5. Przeczytaj dialog. Rozpoznaj w wypowiedzi ucznia sofizmat (czyli pozornie prawdziwy argument) i wyjaśnij, jak się przed nim bronić.

Pewnego dnia spotyka się dwóch kolegów na szkolnym korytarzu.

– Cześć! Co robisz w niedzielę? Może byśmy gdzieś poszli razem?

– Niestety, nie mogę, bo nauczyciel matematyki zapowiedział, że w przyszłym tygodniu będzie niespodziewany sprawdzian.

– Nie martw się, on tylko tak mówi, w przyszłym tygodniu nie może być niespodziewanego sprawdzianu. Masz więc cały weekend wolny.

– Jak to?

– To proste. W piątek sprawdzian nie może się odbyć, gdyż jeżeli go nie było przez pierwsze cztery dni tygodnia, to w czwartek wieczorem wszyscy by się go spodziewali i nie byłby dla nikogo zaskoczeniem. Skoro piątek odpada, również w czwartek sprawdzian nie może być przeprowadzony, ponieważ już w środę wieczorem cała klasa wiedziałaby, że będzie następnego dnia. Ta sama zasada obowiązuje wobec pozostałych dni tygodnia. Wniosek jest taki, że nie da się w przyszłym tygodniu przeprowadzić niespodziewanego sprawdzianu.

– W sumie masz rację. Brzmi to logicznie.

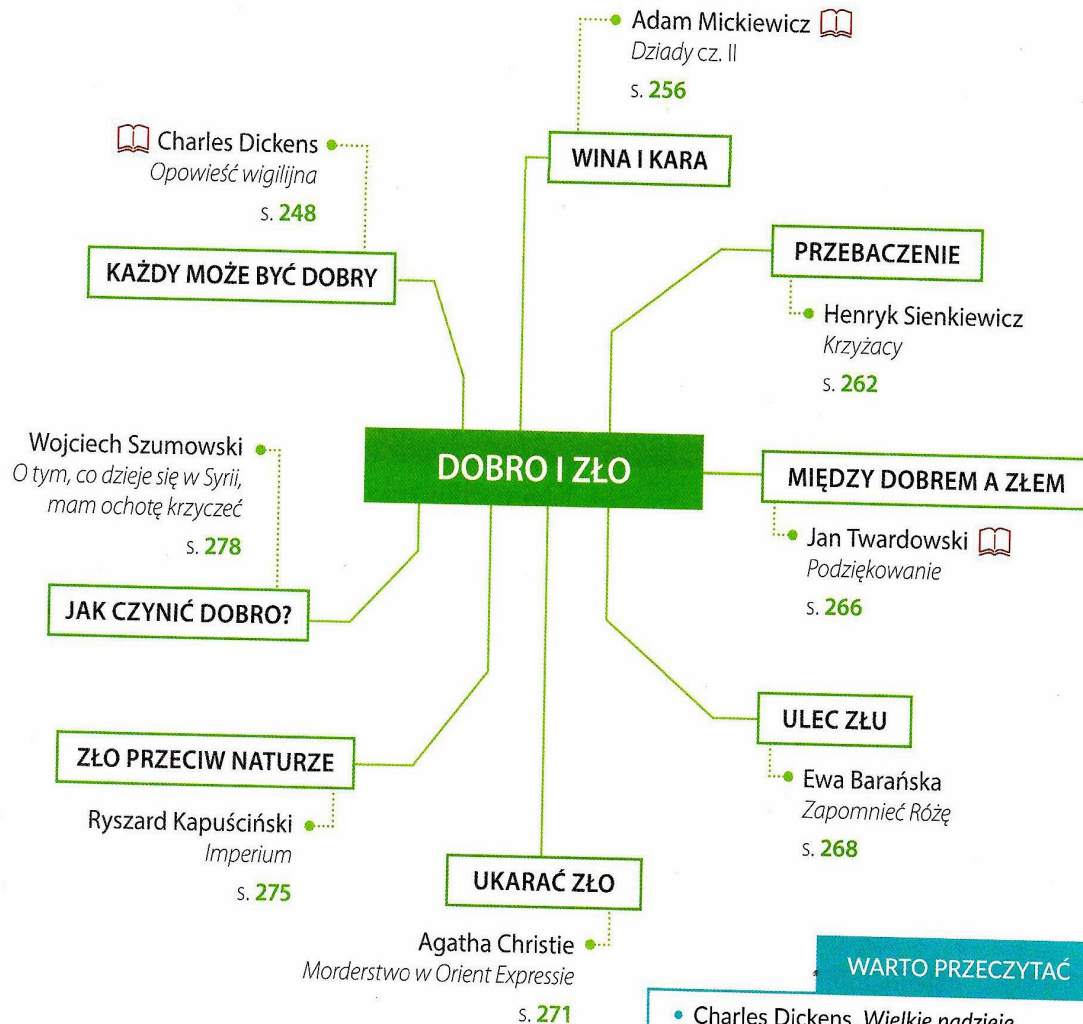

6. Zapisz w zeszycie kilka przykładów naruszenia zasad dyskusji. Możesz je zaczerpnąć z radia, telewizji lub własnego doświadczenia.

Lekcja 61

Temat: Co wiemy o istocie dobra ?

1. Dobra i zła to wartości, które pojawiły się podczas ostatnich lekcji. Przeanalizuj poniższe podsumowanie:

WARTO PRZECZYTAĆ

- Charles Dickens, *Wielkie nadzieje*
- Robert Louis Stevenson [luis stiwenson], *Doktor Jekyll [dżekyl] i pan Hyde [hajd]*
- Arthur Conan Doyle [arter konan dojl], *Przygody Sherlocka Holmesa [szerloka holmsa]*
- John Ronald Reuel Tolkien [dżon ronald rul tolkin], *Władca Pierścieni*

Szkoła mówienia i pisania

- Jak prowadzić dyskusję – s. 281

Nowa wiadomość

reportaż – s. 277

WARTO OBEJRZEĆ

- *Mroczny rycerz*, reż. Christopher Nolan [kristofer]
- *Misja*, reż. Roland Joffé [dżofe]
- *Robin Hood. Księżę złodziei [hud]*, reż. Kevin Reynolds [kewin reynolds]

2. Przeczytaj tekst Stanisława Judyckiego:

Stanisław Judycki

Co wiemy o istocie dobra? (fragmenty)

Poszukiwanie istoty dobra może wydać się przedsięwzięciem beznadziejnym ze względu na wielość sposobów użycia słowa „dobry”, mówimy bowiem o dobroci czegoś w tylu kontekstach i w odniesieniu do tylu przedmiotów, że każda próba stwierdzenia, na czym polega „rdzeń” dobra, a więc jego istota, może być odebrana jako rodzaj arbitralnego¹ zuchwalstwa. Słowo „dobry” stosujemy, mówiąc o dobrych przedmiotach, czyli przede wszystkim o takich przedmiotach, które dla nas, ludzi, są w taki lub inny sposób użyteczne, mówimy więc na przykład o dobrej ziemi, o dobrym pługu, dobrym powietrzu, dobrych narzędziach itd., ale też o dobroci, jako o użyteczności, mówimy w odniesieniu do osób: dobra matka, dobry nauczyciel, dobry żołnierz itd. [...]

Wydaje się, że tak powszechne pojawianie się słowa „dobry” wynika z językowego zastępowania innych słów, które mogłyby być równie trafnie zastosowane, a mianowicie zamiast słowa „dobry” moglibyśmy też posłużyć się takimi terminami jak „użyteczny”, to znaczy użyteczny dla nas ludzi do pewnego celu, lub „doskonały”, to znaczy doskonały w określonej kategorii przedmiotów. Oba te słowa nie wyrażają jednak, jak sądzę, żadnej istoty dobra, lecz wskazują na użyteczność lub doskonałość określonych przedmiotów lub dotyczą użyteczności i doskonałości jednocześnie.

Po pierwsze, dobrym w sensie użyteczności nazywamy to, co sprzyja istnieniu określonego rodzaju istot, które mają zdeterminowane² potrzeby lub które kierują się pewnymi celami. Dobra ziemia to ziemia urodzajna, a z kolei urodzajna ziemia podtrzymuje istnienie ludzi, którzy żywią się jej produktami; dobre powietrze to powietrze bogate w tlen i takie powietrze jest użyteczne dla istot wyposażonych w płuca, nie jest natomiast użyteczne dla istot posiadających skrzela. [...]

Po drugie, zastosowanie słowa „dobry” może wskazywać, że chodzi nam o to, iż jakaś rzecz w doskonały sposób realizuje swoją formę lub że realizuje odpowiadającą jej ideę. Dobry okrąg to doskonały okrąg, a więc figura, która jest zbiorem punktów na płaszczyźnie jednakowo oddalonych od punktu zwanego środkiem okręgu, a dobry miecz to doskonały miecz, a więc miecz doskonale ostry i doskonale twardy oraz taki, którego wszystkie inne własności zrealizowane są w sposób doskonały. Nie wiadomo jednak, dlaczego doskonałość miałyby się łączyć z dobrocią, gdyż „pełnia”, jaką jest idealna forma jakiegoś przedmiotu, wydaje się nie mieć nic wspólnego z dobrem lub złem. „Pełnia” idealnej formy jakiegoś przedmiotu jest to wyłącznie najwyższy stopień realizacji wszystkich jego własności [...]. [...]

Jeżeli ani użyteczność, ani doskonałość w obrębie określonej formy nie zasługują na miano istoty dobra, to być może tę istotę wyrażają cnoty moralne lub wartości moralne. [...] Wszystkie wartości, a stąd także wszystkie skorelowane³ z nimi cnoty, „przenika” dobro, to znaczy wszystkie one są dobre, a zatem znowu stajemy przed problemem, czym jest to dobro, czyli to, co sprawia, że dobra jest sprawiedliwość, dobre jest męstwo, dobra jest wierność lub uczciwość.

3. Wykonaj ćwiczenia do przeczytanego tekstu:

1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Stanisław Judycki

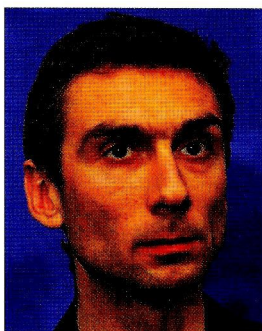
A.	zauważa, że posługiwanie się przymiotnikiem <i>dobry</i> może wprowadzać w błąd.
B.	wskazuje przykłady synonimów, którymi warto zastępować przymiotnik <i>dobry</i> .
C.	podaje definicję rdzenia <i>dobra</i> .

2. Zapisz w zeszycie w punktach wszystkie znaczenia wyrazu *dobro*, które zostały wymienione w tekście.
3. W wyrażeniu *dobra ziemia* przymiotnik pełni funkcję
A. porównania. B. metafory. C. anafory. D. epitetu.
4. Streść każdy akapit tekstu jednym zdaniem.
5. Zacytuj zdanie z drugiego akapitu, w którym autor wypowiada wprost swoje przekonanie.
6. Zapisz w zeszycie sformułowania, dzięki którym kompozycja tekstu Stanisława Judyckiego jest uporządkowana. Wymień inne wyrazy, wyrażenia lub zwroty pomagające zadbać o porządek wypowiedzi.
7. Podaj własne przykłady synonimu oraz antonimu przymiotnika *dobry*.
8. Jakim człowiekiem stał się po przemianie główny bohater *Opowieści wigilijnej* i jakie wartości zaczęły być dla niego ważne?
9. Stanisław Judycki w ostatnim akapicie tekstu zastanawia się m.in. nad tym, *co sprawia, że dobra jest sprawiedliwość*. W jaki sposób sprawiedliwość jest realizowana w *Dziadach* cz. II Adama Mickiewicza?
10. Utwórz wyraz pochodny od słowa *idea*. Zaznacz w nim temat słowotwórczy i formant.
11. Zapisz w zeszycie wyraz *użyteczność* podzielony na temat słowotwórczy i formant. Podaj przykłady dwóch innych słów utworzonych za pomocą tego formantu.
12. Wypisz z pierwszego akapitu wyrazy należące do rodziny, w której rdzeniem jest częśćka *dobr-*.
13. Przygotuj się do dyskusji: „Co to znaczy być dobrym?”. Wykorzystaj jedno ze stwierdzeń autora artykułu.

Lekcja 62

Temat: **Dawać nadzieję - rozmowa Jana Osieckiego z wybitnym kardiologiem Zbigniewem Religą**

1. Przeczytaj informacje o autorze:

Jan Osiecki

(ur. 1977), dziennikarz. Współpracował z czasopismem „Newsweek” [niustik], Radiem PiN, Programem III Polskiego Radia oraz z innymi redakcjami. Jest autorem wywiadu rzeki pt. *Religa. Człowiek z sercem w dłoni*, będącego zapisem rozmów z wybitnym kardiologiem Zbigniewem Religą.

2. Dowiedz się, kim był Zbigniew Religa i jakie są jego osiągnięcia. Skorzystaj z dostępnych Ci źródeł. Zobacz zwiastun filmu „Bogowie”
3. Przeczytaj rozmowę dziennikarza z kardiologiem i wykonaj w zeszycie polecenia do tekstu:

Jan Osiecki

Religa. Człowiek z sercem w dłoni (fragmenty)

Jan Osiecki: Co się czuje, mając ludzkie serce w ręku?

Zbigniew Religa: [...] Chłód! To serce jest zimne, bo podczas przygotowania do przeszczepu zostaje schłodzone do temperatury czterech–ośmiu stopni Celsjusza. Po prostu to jest kawałek mięsa. To, co najpiękniejsze, zaczyna się dziać później, gdy puści się krew.

To znaczy?

Ono zaczyna bić. Dla mnie to cud natury, kiedy serce w pustej klatce piersiowej zaczyna bić i utrzymywać krążenie. [...]

Chirurgia była pana świadomym wyborem czy [...] dziełem przypadku?

Zdecydowanie to drugie. W trakcie pierwszych dwóch lat studiów uczyliśmy się przedmiotów ogólnych, to znaczy biologii, chemii... Na początku byłem pewien tylko jednego: że na pewno nie będę chirurgiem. Wtedy ta praca kojarzyła mi się ze strasznie nudnym rzemiosłem. Po prostu trzeba coś wyciąć, dociąć, ale nie ma w tym żadnego wyzwania, powiedziałbym, intelektualnego.

Co zmieniło pańskie nastawienie?

[...] [M]ój kolega z roku Wiesiek Kilian chodził jako wolontariusz na ostry dyżur do III Kliniki Akademii Medycznej w Warszawie. W końcu zaproponował, żebyśmy wybraли się tam z nim.

I to zaproszenie stało się początkiem przygody z chirurgią?

Przyszedłem kiedyś po południu. Zacząłem obserwować, co się dzieje. Spędziłem na oddziale całą noc. I od razu zafascynowałem się pracą chirurga.

Co w niej było tak pociągającego?

Do kliniki trafiali ludzie z wypadków. Chirurdzy operowali nieraz przez całą noc. To wyglądało niesłychanie romantycznie.

Romantycznie?

Tak. Pogotowie przywoziło pacjenta, który umierał, ale chirurdzy – dzięki szybkim decyzjom i niesamowitym umiejętnościom – dawali mu szansę na dalsze życie. To było naprawdę oszałamiające. Wtedy zakochałem się w chirurgii. [...]

Co się czuje, mając po raz pierwszy w życiu skalpel w rękach?

Strach.

?

Poważnie, przez cały czas towarzyszył mi straszny lęk, żeby nie zrobić pacjentowi krzywdy. Obawiałem się, że mi ręka zadrży i coś pójdzie nie tak. Oczywiście bez przerwy czuwał obok mnie chirurg, który podpowiadał, co zrobić, jak naciąć, gdzie założyć szew itp. Nie było żadnego zagrożenia dla chorego. A jednak czułem strach.

Czy w pana oczach ten pierwszy zabieg nie odarł fachu chirurga z owego romantyzmu, który tak pana wcześniej zachwyił?

Nie, ani ta operacja, ani żadna inna w moim odczuciu nie pozbawiła tej pracy magii. W chirurgii fantastyczne jest to, że nigdy nie zdarza się dwa razy taki sam przypadek. [...]

Jakimi cechami powinien odznaczać się dobry chirurg? Musi mieć zimną krew, pewną rękę? A może wiedzę albo żylkę eksperymentatora?

Na pewno te dwie ostatnie cechy. Ale tak naprawdę prawdziwą siłą chirurga stojącego przy stole jest przekonanie, że podoła wszystkim spodziewanym i niespodziewanym problemom. Tylko taki lekarz będzie walczyć do końca o życie chorego. W czasie operacji zawsze można mieć wszystkiego dosyć, rzucić wszystko i stwierdzić: „Zrobiłem, co się dało! Nie wychodzi, no trudno. To ja już sobie idę!”. Jednak dobry chirurg tak łatwo się nie podda, on będzie walczył do końca.

Po przeczytaniu

1. Z czym kojarzyła się bohaterowi praca chirurga, a jaka się później okazała?
2. Dlaczego lekarz przed pierwszą samodzielnie wykonywaną operacją odczuwał strach?
3. Co romantycznego widzi w pracy chirurga bohater wywiadu?
4. Na czym polega wspomniane przez profesora Religę piękno przemiany, którą przechodzi przeszczepione pacjentowi serce?
5. Na podstawie fragmentów rozmowy powiedz, jakimi cechami odznaczał się Religa jako lekarz.
6. Podaj frazeologizm, który został przekształcony w tytule wywiadu. Wy tłumacz jego znaczenie oraz znaczenie tytułu.
7. Powiedz, na czym polega wyjątkowość pracy lekarza.
8. Jaki inny zawód kojarzy się Wam z magią, o której mówił profesor Religa?

Uwaga !

Wszystkim życzę udanych i szczęśliwych wakacji.

nauczyciel języka polskiego
Iwona Smus